

راهی برای خروج از بحران آب

موفقیت در حل بحران آب با مشارکت جدی و مقرون به صرفه برای کشاورزان امکانپذیر خواهد بود. در کشور ما ۹۰-۹۲ درصد آب در کشاورزی مصرف می‌شود و لذا توفیق در کمتر کردن مصرف آب در کشاورزی می‌تواند در حفظ ذخایر آب چشمگیر بوده و امید به دور شدن از عواقب بحران آب را در دل‌ها زنده کند.

مشارکت کشاورزان در مدیریت آب و خاک می‌تواند چاره ساز مشکل امروز آب کشور باشد وقتی کشاورزان به نوعی که تأمین‌کننده معشیت آنها هم باشد احساس مسئولیت می‌کنند و آنوقت پذیرش اجتماعی برای

یادداشت

میرداود میلانی
عضو اتاق فکر آب
و انجمن خبرگان
برنامه‌ریزی

وقایع ناشی از کنترل مصرف آب در مزارع افزایش پیدا می‌کند. همراهی کشاورزان شکاف بین دیدگاه کارکرد دولت مبنی بر صرفه‌جویی شدید آب و مبارزه با بحران آب را کاهش می‌دهد.

وقتی کشاورزان در شرکت‌های با مدیریت بهره‌برداری صحیح و کنترل شده از آب و خاک کشور سهیم باشند اتفاقات جالبی می‌افتد به‌عنوان مثال در بخشی از دشت قزوین با مشارکت کشاورزان و تشکیل شرکت متولی آب و خاک از ۲۱ حلقه دایر فقط از ۷ حلقه از چاه‌ها استفاده کردند و زمین‌های موجودشان با آبیاری تحت فشار کشت شد و ۱۴ حلقه چاه را بسته و از آن استفاده نکردند و به این وسیله با استفاده از حداکثر آب موجود و جلوگیری از هدر رفت آب توانستند براحتمی مصرف آبهای زیرزمینی خود را کنترل و تغذیه آبخوان را موجب شوند.

شرکت‌های سهامی زراعی که دارای قانون مشخص بوده و بعد از انقلاب نیز مورد تصویب و تأیید قرار گرفته است می‌تواند با مدیریت آگاه و تحصیلکرده با استفاده از آبیاری مدرن همراه با استفاده حداکثری از آب و عملیات خاک ورزی که اصلاح خاک و آماده کردن آن را در بر می‌گیرد، نسبت به عملکرد مناسب زیر کشت عملیات کاشت، داشت و برداشت را در یک سطح وسیع و هماهنگ اقدام کرده و با بهره بردن از یک مدیریت توانمند و با خرد به‌صورت هماهنگ می‌تواند از کلیه عوامل مثل آب، خاک، گیاه و محیط به نحو بهینه استفاده کند و به این ترتیب رسیدن به اهداف سیستماتیک را آسان کند. افزایش راندمان تولید در شرکت‌های سهامی زراعی موجب در آمد زارعین نیز شده و به معشیت مناسب آنان منجر می‌شود.

در شرایط فعلی که به‌طور متوسط مقدار زمین زیر کشت هر خانواده کشاورز حدود ۵ هکتار است وقتی با دریافت وام و برای صرفه‌جویی در مصرف اقدام به آبیاری تحت فشار می‌کنند به علت ضرورت تعمیرات و نگهداری با صرف هزینه بالا بهره‌برداری و نگهداری از تأسیسات جدید قادر به تحمل هزینه‌ها نشده و اجباراً تأسیسات جدید بدون استفاده رها خواهد شد. در حالی که با مشارکت در این شرکت‌ها هزینه‌ها تقسیم شده و عملیات بهره‌برداری و نگهداری آسان‌تر صورت می‌پذیرد و با تلفیق عملیات آبیاری و کشاورزی و سایر عملیات ضروری مثل برنامه کشت مناسب و پرسود در آمد زارعین خیلی بالاتر از حالت کشت انتزاعی قرار گرفته و ضمناً چون بر اساس قانون این شرکت‌ها می‌توانند با دریافت وام از دولت نسبت به احداث صنایع تبدیلی و تکمیلی رأساً اقدام کنند به این ترتیب ارزش افزوده تولید کشاورزی خود را افزایش خواهند داد.

برخی از محسنات تشکیل این شرکت‌ها و مشارکت کشاورزان در تولید: صرفه‌جویی در آب و کنترل آب چاه‌های در اختیار، حداکثر بهره‌وری از یک متر مکعب آب برای حداکثر تولید، استفاده ارزان از عملیات مکانیزه کشاورزی و بازاریابی برای عرضه محصولات کشاورزان و ایجاد در آمد برای آنان است. هر چند بهره‌گیری از عوامل انسانی و مدیریت کردن بر مشکلات فعلی بسیار سخت‌تر از استفاده از تکنولوژی‌های مرتبط با علوم بخش آب و کشاورزی است و لیکن ارزش این را دارد که با مهارت و صرف وقت دولتمردان و نهادهای مردمی برای مجاب کردن زارعان به سهامدار شدن در این تشکلهای با اقدامات تسهیل‌گری گسترده‌ای نسبت به این امر مهم که می‌تواند ناجی مصرف آب در کشاورزی بوده و کشور را از این بحران نجات دهد؛ اهتمام ورزید.